

4. Kvalitní vzdělání

ZAŘAZENÍ DO RVP:

- Dítě a jeho psychika: rozvoj osobní kultivace, předvoj čtení a psaní, rozvoj zvědavosti
- Dítě a společnost: rozvoj společenských hodnot, spolupodílení, návyků a postojů, poznávání odlišné kultury a prostředí

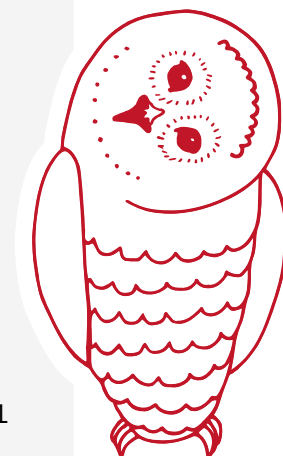
ZNALOSTI:

- děti si uvědomují význam vzdělání pro člověka
- znají konkrétní situace, ve kterých využíváme poznatky ze školy
- dokážou rozlišit rozvinuté a méně rozvinuté státy
- dokážou pojmenovat konkrétní problémy vzdělávání v méně rozvinutých zemích
- seznámí se se státem Bangladéš a základními informacemi o něm

POSTOJE:

- děti se učí empatii k ostatním
- uvědomují si význam pomoci a spolupráce
- uvědomují si vysoký životní standard v ČR
- rozumí významu vzdělání pro kvalitu lidského života

POMŮCKY: barevné kartičky (semafor), předměty na překážkovou dráhu, příloha č. 1 (fotografie Bangladéše), příloha č. 2 (fotografie škol)

Cíl OSN:

Zajistit rovný přístup k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání a podporovat celoživotní vzdělávání pro všechny.

V každé společnosti je vzdělání důležitým předpokladem silné, odolné a informované komunity. Bez vzdělání jsou jedinci a skupiny odkázáni na rozhodnutí jiných – takový stav je snadno zneužitelný a pro většinu nevýhodný. Vzdělání zvyšuje šance uplatnění člověka na pracovním trhu, a má tedy přímý vliv na jeho ekonomickou situaci. Představuje tak jeden z nejefektivnějších nástrojů pro snižování chudoby, resp. je její prevencí. Vzdělání a vzdělávání proto patří mezi jeden z nejdůležitějších nástrojů udržitelného rozvoje.

OSN chce v rámci tohoto cíle zajistit, aby do roku 2030 všechny dívky i chlapci absolvovali bezplatné a kvalitní základní vzdělání. Tento cíl se netýká pouze dětí, protože řada dospělých v rozvojových zemích také neumí číst a psát. Takový stav omezuje jejich šance a příležitosti, stejně jako šance a příležitosti jejich potomků. Často totiž platí, že lidé bez vzdělání zpochybňují jeho význam – i pro další generaci. Pro tu je pak přístup ke vzdělání

obtížný, čímž dochází k posilování tzv. začarovaného kruhu chudoby.

Míra gramotnosti ve světě se různí. Podle žebříčku CIA lze stoprocentní gramotnost nalézt například v Andoře, Norsku, Finsku nebo Severní Koreji, a naopak pouze jedna třetina lidí je gramotných v Jižním Súdánu, Afganistánu, Mali či Burkině Faso. Proto OSN navrhuje jako jeden z podcílů zaměřit se na to, aby všichni mladí a značná část dospělých mužů i žen dosáhli čtenářské a matematické gramotnosti. Vzdělávání rozvojového světa ale může mít i své negativní dopady. Odchod dětí z vesnických oblastí do měst a jejich odtržení od tradic, a někdy i jazyka, může z dlouhodobého hlediska poškodit celý region. Bezpochyby však převažují pozitivní vlivy.

Plné znění SDG 4 naleznete [zde](#).

**VÍCE INFORMACÍ
O CÍLECH
UDRŽITELNÉHO
ROZVOJE NALEZNETE
ZDE.**

**VIDEO: CÍL 4:
KVALITNÍ VZDĚLÁNÍ**

**KOMIKS:
„DOBRODRUŽSTVÍ
JEDNOHO KOLA“**

**TRVÁNÍ:
45—60 MIN**

Motivační pohádka

Byl jeden les a vprostřed lesa strom. A v tom stromě díra a v díře sova Jířa. Ta má plno kamarádů, pro každého moudrou radu.

Jířa znala les jako své boty a měla v něm opravdu hodně kamarádů. Třeba lišky, zajíce, ptáčky jarabáčky a také medvědy. Čas od času se někdo zastavil u jejího stromu, jen tak pozdravit a prohodit pár slov. Dneska to byl právě méďa Pepík, kdo přišel za sovou na návštěvu.

„Ahoj Jířo,“ volal už z dálky Pepík. „Že neuhodneš, jaká vzácná návštěva dnes přijela do našeho lesa!“ Jířa zvědavě vykukla ze své dutinky. Dva medvědi se blížili k jejímu stromu a cestou dováděli a skákali přes pařezy. Jeden z nich byl Pepík, druhého ale Jířa nikdy neviděla. Byl trochu menší, zato pořádně chlupatý. Jířa roztáhla křídla a letěla jim naproti.

„To je Hari, můj bratranec,“ představil Pepík druhého medvěda. „Přijel k nám na návštěvu z Bangladéše a bude teď bydlet u nás v doupěti.“ „Až z Bangladéše?“ podivila se Jířa. „Vždyť to je hrozná dálka!“ Hari přikyvoval, víc než sova Jířa ho ale zajímal strom, na který se snažil vylézt.

„Hari je medvěd pyskatý,“ vysvětloval Jíře Pepík. „Žije v Bangladéši v malém lese, a protože rád poznává nové věci, přijel za mnou podívat se, jak tu u nás žijeme.“

„Pěkně zdravím, Hari,“ otočila se sova na medvídko Hariho, který konečně přestal řídit na stromě a přidal se k nim. „Určitě se ti u nás bude líbit,“ pokračovala Jířa. „Teď byste ale měli přestat vyvádět, jinak zmeškáte školu a budete mít průšvih.“

Hari se zarazil. „Já ale nechodím do školy.“

Pepík na něj udiveně vykukl očka. Jířa překvapeně zamrkala.

„Jakto? A kde se naučíš číst, psát a počítat?“ ptali se Hariho.

„Já a moje rodina žijeme v chudé zemi. Odmala musí všechny děti pracovat a pomáhat rodičům doma, na školu nemáme čas ani peníze. Ale mně to nevadí – už jsem se stejně naučil všechno, co potřebuji. Běž Pepíku do školy sám, já se projdu po lese a odpoledne si zase pohrajeme.“

Pepík pokrčil rameny a vydal se do lesní školy sám. Hari se zatím pustil do prozkoumávání lesa.

Jířa si řekla, že na něj raději dá pozor, a vydala se nenápadně za ním. V korunách stromů si jí Hari nemohl všimnout. Ještě, že tak. Hned na prvním palouku Hari utrl hrst jedovatých bobulí, které vypadaly jako borůvky, a už už si je strkal do pusy.

„I ty jeden popleto, to jsou jedovaté bobule!“ přispěchala k němu Jířa a bobule zahodila. „Možná by ti neuškodilo do lesní školy s Pepíkem zajít. Tam by tě naučili, co se smí a nesmí sbírat. Bude lepší, když počkáš v doupěti na Pepíka.“ Hari smutně sklopil oči do země.

„Když já nevím, jakou mají adresu,“ řekl smutně, „neumím číst.“

Sova Jířa vykukla oči. Vždyť to musí umět každý!

Nechtěla ale Hariho ještě více rozesmutnit, a tak mu raději poradila cestu. „Medvědí doupě je touhle cestičkou. U rybníčku se dáš doprava, až dojdeš k pěti vysokým stromům. U nich zahneš doleva. Pak už doupě nemůžeš minout.“

Hari se dal na cestu, u stromů se ale úplně zamotal – neuměl počítat, u pěti vysokých stromů nezahnul a místo do medvědího doupěte došel ke krmelci pro jeleny.

Naštěstí na něj Jířa znovu dávala pozor z koruny stromu. Od krmelce to bylo kousek do školy, sova ho proto odvedla za Pepíkem.

Hari se nestačil divit, o čem všem si ve škole povídali. Kromě čtení, psaní a počtů si ve škole povídali o rostlinách nebo o počasí. Bylo to moc zajímavé. Hari chodil do školy s Pepíkem nadšeně celou dobu návštěvy. Naučil se číst a najednou rozuměl všem nápisům. Otevřel se mu úplně nový svět. Ani se mu nechtělo zpátky do Bangladéše! Doma bude muset místo školy zase do práce.

Sova Jířa to ale tušila, a tak mu jako dárek na rozloučenou sehnala pár knížek. Hari měl hroznou radost. Těšil se, až si je všechny přečte a dozví se zase něco nového o světě.

Diskuse

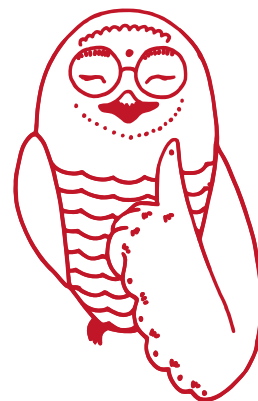
Popovídejte si s dětmi o pohádce a společně se pokuste identifikovat důležité body a témata. O čem byla pohádka? Proč neuměl Hari číst a počítat?

Mohou se i lidé potýkat s podobnými problémy? K zamyšlení můžete využít následující otázky.

- Proč je škola důležitá? **Předává se v ní všechno, na co lidé přišli, učí nás rozumět světu kolem nás.**
- Co všechno se učíme ve škole? **Číst, psát, počítat, o zvířatech a rostlinách, o lidech.**
- Co dalšího vás napadne?
- Proč některé děti nemohou chodit do školy? **Musí pomáhat rodičům, musí chodit do práce, škola je moc daleko.**

ŘÍKANKA

*Každé správné chytré děčko
chce se naučiti všecko.
K tomu, abys moudra zdolal,
pomůže ti jenom škola.
Proto vstávej s úsměvem a studuj jako včelka.
Možnost chodit do školy, to je šance velká.
Na mnoha místech ve světě, totiž žádná není,
děti tam musí pracovat a žít bez učení.*

Blok her

1. NAŠE CESTA DO ŠKOLKY

POMŮCKY: barevné kartičky odpovídající semaforu (zelená, oranžová a červená)

Proč by nás mělo zajímat něco tak obyčejného, jako je ranní cesta do školy či školky? Právě proto, jak obyčejná a samozřejmá věc to pro nás je. Ne všude na světě to mají děti tak snadné a mnoho z nich musí ujít každý den mnoho kilometrů, aby se do školy dostaly. Ty méně šťastné do školy nechodí vůbec. Pomocí pohybových her si s dětmi ukážeme, jak odlišná může být cesta do školy u nás a v méně rozvinutých zemích.

ÚKOL: Zeptejte se dětí, jak se dnes dostaly do školky. Přišly pěšky, přijely autem nebo autobusem? Většinu z nich nejspíš přivezli rodiče. V první části si zahrajeme na takovou každodenní cestu autem do školky. Dětem ukazujte kartičky s barvami semaforu. Jejich úkolem bude reagovat jako auta na silnici. Na červenou stojí, na oranžovou se připraví k jízdě a na zelenou jedou. Hru můžete doplnit o více dopravních prostředků – například tři žáci společně vytvoří autobus.

2. JAK TO VYPADÁ V BANGLADÉŠI?

POMŮCKY: příloha č. 1 (fotografie Bangladéše), předměty na překážkovou dráhu (švihadla, velké kostky, provazy)

V Bangladéši je pro mnoho dětí škola nedostupná. Buď si ji jejich rodiče nemohou dovolit, nebo je jednoduše škola tak daleko, že do ní děti nemohou chodit. Mnohé z těch, které do školy chodí, tráví každý den cestou i několik hodin. Společně se nyní do Bangladéše podíváme a vyzkoušíme si, jak taková cesta do školy může vypadat.

ÚKOL A: Namotivujte děti krátkým povídáním o Bangladéši. Společně si poté prohlédněte fotografie z Bangladéše (příloha č. 1)

Víte, děti, kde je Bangladéš? Je to velmi daleko.
Abychom se tam mohli podívat, musíme letět letadlem.
Připravíme si křídla, podvozek a startujeme.
Vyletíme na oblohu a letíme doprava a doleva,
letíme přes lesy, přes pouště, přes hory a přes moře.
Pozor, přistáváme! Pořádně se rozhlédneme!
Hurá, už jsme v Bangladéši.

TIP PRO UČITELE: Se staršími dětmi si můžete vzít k ruce mapu světa a ukázat si, kde Bangladéš leží. Můžete si společně poslechnout bangladéšskou hymnu ([zde](#)), najít na internetu státní vlajku nebo se podívat na dokumentární film o životě v chudinské čtvrti ([zde](#)).

ÚKOL B: Nyní si cestu do bangladéšské školy vyzkoušíme společně. Postavte dětem překážkovou dráhu a popište dlouhou cestu, kterou musí děti v méně rozvinutých zemích, například v Bangladéši, překonávat, pokud se chtějí dostat do školy. Můžete děti pustit volně, nebo jim určovat odstupy. Lze také vytvořit dvě dráhy a děti rozdělit do družstev.

TIP PRO UČITELE: Švihadla rozmístěte jako potoky a řeky, židle a velké kostky jako skály, pomocí provazu a nábytku můžete udělat síť, kterou mohou děti prolézat jako v džungli. Snažte se o co nejrozmanitější pohyb (přelézání, podlézání, slalom, přeskoky).

INFOBOX: Víte, že existuje projekt Kola pro Afriku? Jeho cílem je zprostředkovat dětem v méně rozvinutých zemích dopravní prostředek, který jim ulehčí cestu do školy. Díky kolu se cesta do školy může zkrátit i o několik hodin. Autoři projektu vysvětlují: „Tam, kam směřuje naše pomoc, mají děti obtížný přístup ke vzdělání. Do školy je to mnoho kilometrů, které děti každodenně zdolávají pěšky, což je stojí energii a čas. Není tak výjimkou, že je rodiče nechávají doma.“ Více o projektu najdete na webových stránkách www.kolaproafriku.cz

3. POSTAVME ŠKOLU!

POMŮCKY: větší a drobné předměty na stavbu školy

V předchozí aktivitě jsme si na vlastní kůži vyzkoušeli, jak náročná může být pro některé děti cesta do školy. Komu by se něco takového chtělo absolvovat pětikrát týdně, že? Zkuste se s dětmi zamyslet, jak se taková situace dá řešit. Jedním z řešení je stavba školy. Pomůžeme dětem z méně rozvinutých zemí školu postavit?

ÚKOL: Pomocí větších předmětů vytvořte na zemi neúplný obrys školy (roh, špičku střechy). Dětem připravte větší množství drobnějších předmětů. Jimi děti doplní vámi vytvořený obrys a školu dostaví.

4. JAK SE UČÍ JINDE VE SVĚTĚ?

POMŮCKY: příloha č. 2 (fotografie škol)

Všude na světě chodí děti do školy. Vypadá ale taková škola vždycky tak, jak ji známe u nás? Společně nyní nahlédneme do školních tříd po celém světě. Tak si držte klobouky!

ÚKOL A: Posadte se s dětmi do kroužku a pošlete jim vytištěné obrázky škol (příloha č. 2). Jak se školy na obrázku liší od našich škol v České republice?

ÚKOL B: Zastavte se u fotografie z Bangladéše. Využijte níže uvedený text a představte dětem projekt organizace ADRA, jehož cílem je zpřístupnit vzdělání dětem z chudinské čtvrti (slumu) Čalantika v hlavním městě Bangladéše – Dháce.

INFOBOX: Bangladéšské děti z chudinských čtvrtí musejí od útlého věku plnit povinnosti dospělých: vykonávají pomocné práce v továrnách s textilem, starají se o domácnost a mladší sourozence, sbírají recyklovatelné odpady... Většina z nich nechodí do školy, neumí číst ani psát, jejich rodiny žijí v extrémní chudobě a vzdělání je pro ně nedostupným snem. Čalantika je vzdělávací centrum, které v roce 2020 navštěvuje 80 dětí v rozmezí 1. až 5. stupně. Vybraným dětem z těch nejchudších a nejproblematičtějších poměrů poskytuje bezplatné vzdělávání, učebnice, sešity, psací potřeby, uniformy a další školní pomůcky, výživné teplé jídlo, pravidelné zdravotní prohlídky, základní lékařskou péči, léky a vzdělávání v oblasti zdraví a hygieny. Mimo to připravuje pro děti různé volnočasové aktivity.

5. REFLEXE:

Společně se zamyslete nad tím, co jste se v uplynulé hodině naučili. Stejně jako medvěd Hari v pohádce i některé děti nechodí do školy. Neumějí potom číst, psát ani počítat a na jejich život to má velmi špatný vliv.

Zamyslete se společně, z jakých důvodů se někde lidem nedostává vzdělání a proč je to takový problém. Využít můžete následující otázky.

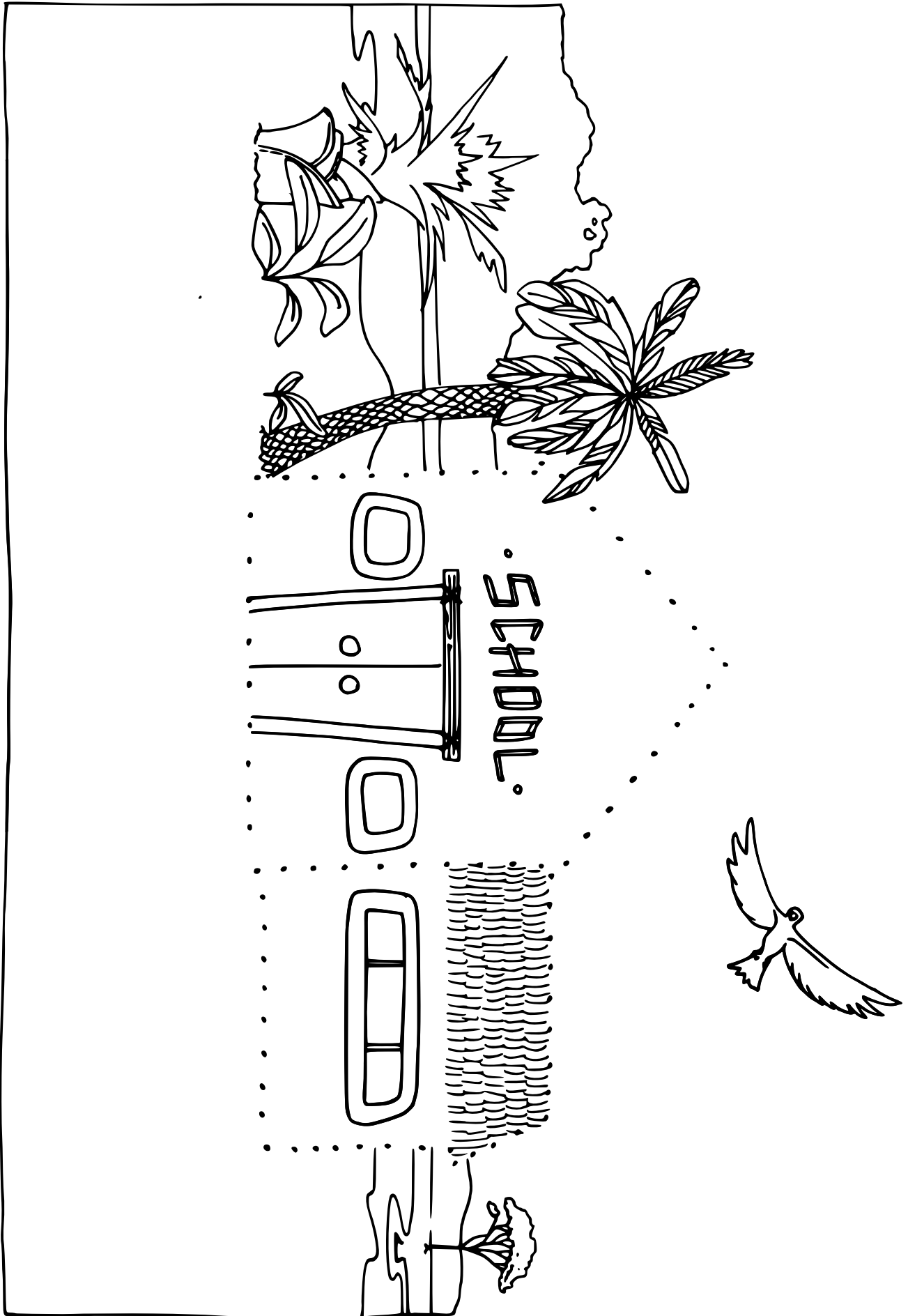
- Proč je škola pro život důležitá? Co se v ní učíme?
- Jaké znalosti ze školy využíváme každý den?
- Jaké obtíže musejí děti v chudých zemích překonávat při cestě do školy?
- Můžeme jim nějak pomoci?

6. PRACOVNÍ LIST

Jaké překvapení se pro děti z Bangladéše skrývá na obrázku?

ÚKOL: Spojte všechny body a přesvědčte se sami. Spojením bodů vznikne stavba školy. Nakreslete do ní i děti, které tam budou chodit. Celý obrázek si děti mohou vybarvit.

Doplňkové činnosti

1. HRA NA ŠKOLU S PLYŠÁKY

Připravte dětem k volné hře tabuli, křídly, pracovní listy a knihy a nechte je vyučovat zvířátka. Můžeme navázat rozhovorem na obsah předchozích aktivit. (Proč je škola důležitá? Co by se stalo, kdybychom do ní nechodili? Co se tam můžeme naučit?)

2. KDE JE ŠKOLA, KAM BUDU CHODIT?

Na vycházce se projděte k nejbližší škole, nejlépe spádové. Všimněte si, jak dlouhá a náročná cesta k ní vede od vaší školky. Zkuste se zamyslet a porovnat, jak snadnou máme cestu do školy v porovnání s dětmi v méně rozvinutých zemích.

3. JAKÉ NÁSLEDKY MŮŽE MÍT NEDOSTATEČNÉ VZDĚLÁNÍ?

Se staršími dětmi můžete využít příběhy několika lidí, kterým se nedostalo ani základního vzdělání. Společně si o každém příběhu popovídejte a zamyslete se, jaký život asi tyto lidé mají. Příběhy naleznete [zde](#).

4. Š JAKO ŠKOLA

Hra s písmeny: Reakce na písmeno Š ve slovech, rozlišování slov s tupou a ostrou sykavkou. Řekněte si s dětmi na jaké písmeno začíná slovo Škola. Znají ještě jiná slova začínající písmenem Š? Poté jmenujte dětem vybraná slova, pokud uslyší písmeno Š, zvednou ruce (škola, švihadlo, sirka, citrón, šuplík, svetr, cibule, šestka, šimpanz, suchar, čuník, šemík, cesta, sako, šípek, čas).

Užitečné odkazy

Lekce o dětské práci: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/10849/globalni-rozvojove-vzdelavani-detska-prace.html/>

Lekce o rozvojových zemích: <https://clanky.rvp.cz/clanek/s/P/10955/GLOBALNI-ROZVOJOVE-VZDELAVANI---ROZVOJOVE-ZEME.html/>

Lekce „Těšíme se do školy“: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/P/21674/tesime-se-do-skoly.html/>

Portál GRV: <https://www.globalnirozvojovevzdelavani.cz/>

Brontosauři v Himalájích: <http://www.brontosaurivhimalajich.cz/uvod-verejnost>

Vzdělávací centrum Čalantika: <https://www.calantika.cz/>

Obrázky naleznete také [zde](#).

Obrázky naleznete také [zde](#).

Škola v Bangladéši

Škola v Tibetu

Škola v Togu v Africe

Škola v Zanzibaru v Africe